

Opettajanimikkeellä on väliä

Opettajan virkanimikkeet kestävät hyvin aikaa ja sopeutuvat toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Sinänsä nimikkeistä ei edes määrätä lainsäädännössä, vaan kunta päättää ne itse. Virkanimike ei ole kuitenkaan merkityksetön, sillä se määrittää osaltaan myös palvelussuhteen ehdot. Kun virka perustetaan, määritellään virkanimike ja virkaan kuuluvat tehtävät. Usein tehtävät ilmenevät jo virkanimikkeestä. Esimerkiksi kunnan perustamasta luokanopettajan virasta ilmenee, että viran tehtäviin kuuluu luokanopettajan tehtävät perusopetuksen alakouluopetuksessa.

Viranhaltijalle on annettava ennen virantoimituksen alkamista kirjallinen viranhoidomääräys, josta ilmenevät muun muassa virkanimike ja virkaan kuuluvat pääasialliset tehtävät.

Virkasuhteessa tehtävistä ei sovita, vaan ne määräytyvät viran tehtäväalan mukaan. Tehtävistä ja niissä tapahtuvista muutoksista päättää työnantaja työnjohto-oikeuteensa perustuen. Työnjohto-oikeus sisältää oikeuden päättää mitä, missä ja milloin työtä tehdään. Viran tehtäväalan sisällä työnantajan muutosoikeudet ovat varsin suuret.

Työnantajalla on myös oikeus muuttaa viranhaltijan virantoimitusvelvollisuutta, jos siihen on perusteltu syy. Viranhaltijalle tulee tällöin varata tilaisuus tulla kuulluksi, mutta suostu-

musta ei edellytetä. Muutoksissa tulee aina myös huomioida kelpoisuusvaatimukset.

Raja työnjohto-oikeuden nojalla tehtävien muutoksien ja virantoimitusvelvollisuuden muutoksien välillä ei ole kaikilta osin selvä. Oikeuskäytännössä on katsottu, että jos muutoksella on selkeä vaikutus viranhaltijan oikeusasemaan, kyse on virantoimitusvelvollisuuden muutoksesta (ks. Kuntatyönantaja 4/2014 artikkeli Virantoimituspaikan muutoksesta).

Kaikki muutokset eivät mene virantoimitusvelvollisuuden sisään. Jos tehtävät muuttuvat niin paljon, että kyse ei ole enää samasta virasta, johon viranhaltija on otettu, tulee myös virka(nimike) muuttua. Opettajatehtävissä tämä on erityisen tärkeää, koska OVTES:n työaika- ja palkkausmääräykset perustuvat virkanimikkeisiin.

Esimerkiksi ammatillisen koulutuksen yhteisten aineiden lehtori voi antaa kelpoisuutensa mukaisesti myös lukio-opetusta, mutta jos viranhaltijan tehtäväkuvaa on muutettu niin, että opetuksesta suurin osa on muuta kuin virkanimikkeen mukaista opetusta, myös virkanimikkeen tulee muuttua.

Virkanimikkeen ja/tai viran sijoituspaikan tulee vastata viran tosiasiallista tehtäväkuvaa, jotta palvelussuhteen ehdot työaika- ja palkkausmääräysten osalta määräytyvät oikein. ■

Opettajalle määrättävät muut tehtävät ja niiden korvaaminen

OVTES:n rakenne ohjaa osin virheellisesti ajattelumalliin, jonka mukaan opettajan tehtäviin kuuluu ainoastaan opettamista sekä erikseen korvattavia muita tehtäviä. OVTES ei kuitenkaan ole tehtäväluettelo, ja vaikka OVTES ei tuntisi korvausperustetta määrättävälle tehtävälle, opettaja ei voi siitä kieltäytyä. Lähtökohtaisesti tehtävä tulee tehtäväksi varsinaisella palkalla, jos erillistä korvausmääräystä ei ole.

OVTES:n B-osio (yleissivistävä koulutus) ei sisällä määräystä, jonka perusteella opettajalle määrätystä muusta työstä voitaisiin maksaa ylituntipalkkioperusteisesti 1,5 ker-

rointa käyttäen. Tällainen määräys on aikanaan sisällytynyt OVTES:n määräyksiin, mutta tämä 14 §:n 4 momentti on poistettu jo vuoden 2005–2007 sopimuksesta.

Määräyksen poistaminen liittyi peruskouluun koskevan liitteen yhteissuunnittelua koskevaan määräykseen, kun perusopetuksen opettajien yhteissuunnitteluaika lisättiin tuolloin kolmeen viikkotuntiin.

Kyseisen sopimusmääräyksen poistamiseen liittyen yleiskirjeen 6/2005 liitteessä 2 todettiin, että työnantajalla on poikkeuksellisesti erityisestä syystä peruskoulussa ja lukiossa mahdollisuus yksittäistä-

pauksessa korvata suunnittelu- ja kehittämistyötä, jota muulla sopimuksen perusteella ei korvata. Tällainen tilanne oli nimenomaisesti poikkeuksellinen ja yksittäistäpaukseen sovellettavaksi tarkoitettu ja työn on tullut olla suunnittelu- ja kehittämistyötä. Näiden edellä mainittujen edellytysten on tullut täytyä yhtäaikaaisesti.

Kyseiseen vanhaan yleiskirjeen määräykseen ei enää viitata voimassa olevan OVTES 2014–2016:n soveltamisohjeissa.